

За результатами моніторингових соціологічних опитувань дорослого населення України. Опитування проводилося в усіх адміністративно-територіальних одиницях України: 24 областях, АР Крим, містах Києві та Севастополі з 15 по 22 квітня. Розмір вибіркової сукупності складає не менше 2000 респондентів віком від 18 років і старше. Вибіркова сукупність репрезентативна за основними соціально-демографічними ознаками. Стандартні відхилення при достовірних 95 відсотках і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,3 – 2,1 відсотка.

Матеріал підготували:

О. М. Балакірева, канд. соціол. наук;

Д. А. Дмитрук;

О. О. Яременко, канд. екон. наук.

• ЕЛЕКТОРАЛЬНІ НАСТРОЇ ТА РІВЕНЬ ПІДТРИМКИ ПОТЕНЦІЙНИХ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Рейтинг потенційних кандидатів на посаду Президента України

Відповідаючи на пряме запитання „Якби президентські вибори відбулися наступної неділі і в бюлетень для голосування були включені такі кандидати, то за кого з них Ви проголосували б?“, протягом останніх двох років найчастіше респонденти висловлювали готовність проголосувати за В. Ющенка (під час останнього опитування у квітні 2004 р. за нього готові були голосувати 22%), на другому місці – В. Янукович (17% у квітні 2004 р.) (див. табл. 1). З даних, наведених у таблиці 3, ми бачимо, що найбільшою мірою бажання голосувати за В. Ющенка виражені в Західному регіоні, найменшою – в Східному регіоні та в АР Крим; за В. Януковича – найбільшою мірою в Східному регіоні, найменшою – на Півдні, в Північному, Західному, Центральному регіонах та в Києві. П. Симоненка найчастіше підтримують у Східному, Південному регіонах та в Криму, найрідше – на Заході та в Києві. О. Мороз має найбільшу підтримку в Центральному регіоні, найменшу – на Півдні та в Криму. Ю. Тимошенко найбільш популярна в Західному та Центральному регіонах.

Якщо б вибори відбулися наприкінці квітня 2004 р., то, враховуючи рівень визначеності виборців та готовність брати участь у голосуванні, В. Ющенко отримав би 27%, В. Янукович – 20%, а П. Симоненко – 14% (див. табл. 2, останній стовпчик).

Таблиця 1

Динаміка електоральних орієнтацій громадян*

	2002 р.				2003 р.								2004 р.			
	09	12	02	03	04	05	06	09	10	11	12	01	02	03	04	
Ющенко Віктор	25	25	24	24	24	21	21	23	21	20	22	21	21	24	22	
Янукович Віктор	-**	4	5	5	5	6	6	10	9	13	11	11	13	14,5	17	
Симоненко Петро	11	13	11	12	12	13	10	13	14	12	12	12	12	11	12	
Кучма Леонід	-	-	-	-	3	-	-	-	5	4	5	8	7	3	6	
Мороз Олександр	4	5	5	4	4	5	5	5	5	5	5	7	5	6	6	
Тимошенко Юлія	6	5	7	6	6	7	5	5	6	5	4	5	4	6	4	
Медведчук Віктор	5	5	4	4	4	4	4	5	4	4	4	3	3	2	3	
Вітренко Наталя	3	4	-	3	2	-	3	3	4	3	3	4	2	3	2	
Тігіпко Сергій	1	2	1	2	2	2	3	2	3	4	3	2	2	3	2	
Кінах Анастолій	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	
Проти всіх	10	8	9	10	12	13	11	9	7	7	10	8	10	7	5	
Проголосували б за іншого кандидата	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	
Важко відповісти	16	12	15	17	14	13	15	10	10	10	13	15	14	6,5	12	
Не став би брати участі у виборах	6	5	7	5	12	11	11	7	6	6	7	6	7	12	4	

* Динаміка відповідей респондентів на запитання: „Скажіть, будь ласка, якби президентські вибори відбувалися найближчої неділі і в бюлетень для голосування були внесені такі кандидати, то за кого з них Ви проголосували б? Назвіть одне прізвище”, % серед усіх опитаних.

** Прізвище політика не було включено до блоку запитань.

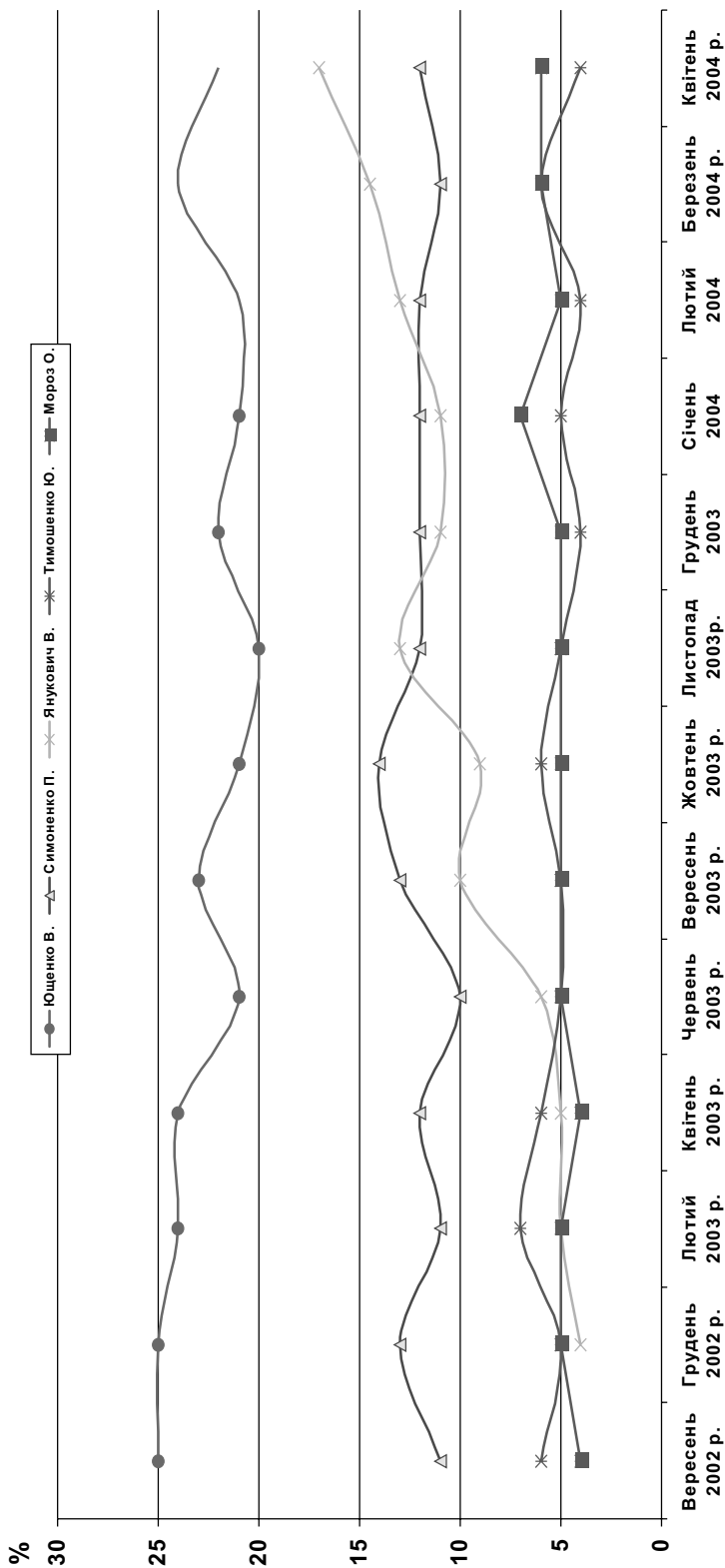

Рис. 1. Динаміка відповідей респондентів на запитання: „Скажіть, будь ласка, якщо президентські вибори відбувалися найближчої неділі в бюлетень для голосування були внесені такі кандидати, то за кого з них Ви проголосували б? Назвіть одне прізвище”, % серед усіх опитаних. (На рисунку представлені дані по п'яти політиках з найвищим рейтингом.)

Таблиця 2

Розподіл відповідей респондентів на запитання: „Скажіть, будь ласка, якби президентські вибори відбувалися найближчої неділі і в бюлетень для голосування були внесені такі кандидати, то за кого з них Ви проголосували б? Назвіть одне прізвище”, % (квітень, 2004 р.)

	Серед всіх опитаних	Серед тих, хто визначився із своєю позицією (N = 1785)	Серед тих, хто визначився і братиме участь у виборах (N = 1709)
Ющенко Віктор	22	25	27
Янукович Віктор	17	19	20
Симоненко Петро	12	14	14
Кучма Леонід	6	7	7
Мороз Олександр	6	6	7
Тимошенко Юлія	4	5	5
Медведчук Віктор	3	3	3
Вітренко Наталя	2	3	3
Кінах Анатолій	2	3	3
Тігіпко Сергій	2	3	3
<i>Проголосував би за іншого кандидата</i>	3	2	2
<i>Проголосував би проти всіх</i>	5	6	6
<i>Не став(ла) би брати участі у виборах</i>	4	4	
<i>Важко відповісти</i>	12		

Таблиця 3

Розподіл відповідей респондентів на запитання: „Скажіть, будь ласка, якби президентські вибори відбувалися найближчої неділі і в бюлетень для голосування були внесені такі кандидати, то за кого з них Ви проголосували б? Назвіть одне прізвище”, залежно від регіону, % (квітень, 2004 р.)

	Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
Вітренко Наталя	0	2	3	4	1	4	1
Кінах Анатолій	1	1	1	2	10	4	1
Кучма Леонід	2	4	6	7	11	11	5
Медведчук Віктор	2	3	3	2	3	2	2
Мороз Олександр	4	14	8	4	6	2	3
Симоненко Петро	3	11	13	17	11	14	11
Тігіпко Сергій	0	3	3	2	2	2	3
Тимошенко Юлія	5	8	6	2	1	5	10
Ющенко Віктор	49	28	22	9	15	5	27
Янукович Віктор	9	12	9	30	7	16	12
<i>Проголосували б за іншого кандидата</i>	5	2	2	3	1	5	0
<i>Проголосував би проти всіх</i>	2	3	6	7	7	4	10
<i>Не брав(ла) би участі у виборах</i>	3	2	3	4	4	4	12
<i>Важко відповісти</i>	15	7	15	7	21	22	3

Рівень електоральної підтримки політичних сил та партій

На момент проведення останнього опитування у квітні 2004 р. доволі помітна частина наших громадян продовжувала дистанціюватися від будь-яких політичних течій, оскільки не могла або не бажала ідентифікувати себе з ними. Зокрема, сумарний відсоток тих, хто не підтримував жодного із запропонованих політичних напрямів або не зміг дати певну відповідь, становив понад третину учасників опитування. Що ж до респондентів, які визначилися зі своїми політичними вподобаннями, то тут найбільший рівень підтримки має національно-демократична та комуністична течії. Як засвідчують отримані результати, рівень підтримки нашими громадянами поєднання ідеї ринкової економіки з ідеями україно-російського союзу фактично дорівнює рівню підтримки соціал-демократичного напрямку. Близька до них за популярністю ідеологія „зелених”. Загальну картину щодо динаміки політичних вподобань ілюструє таблиця 4.

Таблиця 4

Динаміка відповідей респондентів на запитання: “Який ідейно-політичний напрям найбільше відповідає Вашим власним переконанням?”, 1999–2004 рр., %

	1999		2000			2001			2002		2003						2004			
	09.	08.	12.	03.	06.	09.	10.	11.	09.	12.	02.	04.	06.	09.	10.	11.	12.	02.	03.	04.
Комуністичний	11	14	14	15	17	14	15	13	13	14	13	13	12	16	14	14	14	11	11	13
Національно-демократичний	13	19	12	11	11	11	12	13	14	13	13,5	12,5	12	11	11	10	10	14	14	13
Екологічний («зелені»)	3	2	7	7	8	9	7	8	4	6	8	8	9	9	7	8	6	7	6	9
Соціал-демократичний	8	12	7	6	8	6	11	10	13	11	10	8	7	10	9	8	10	7	7	9
Політичний напрям, що поєднує ідеї ринкової економіки з ідеями возз'єднання України з Росією	6	8	9	9	9	8	8	7	9	11	8	8	5	8	6	7	7	8	9	10
Національно-радикальний	0,6	2	0,9	1	0,9	0,9	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1
Соціалістичний	9	7	4	3	3	4	2	3	3	3	5	4	2	4	4	4	3	4	5	5
Християнсько-демократичний	2	2	5	5	4	4	5	9	2	3	3	3,1	2	3	3	3	3	4	3	3
Ліберальний	2	1	2	3	2	3	2	3	2	2	1	2	1	1	1	2	1	1	1	1
Анархістський	0,3	0,1	0,5	0,8	0,6	0,6	0,4	0,5	0,4	0,6	-	0,2	-						-	-
Інший	0,7	0,5	0,6	0,4	0,6	0,2	0,4	0,4	0,4	0,3	0,5	0,2	1	0	1	1	0	1	2	1
Жодний	11	7	13	14	14	15	11	9	12	16	14	18	17	17	20	18	20	18	17	16
Я не орієнтуюся в політичних течіях	20	16	19	18	16	18	18	14	17	14,1	15	16	21	15	17	17	17	17	18	13
Важко відповісти	14	8	6	7	7	8	7	8	9,2	5	8	6	9	5	6	7	8	7	5	6

(-) Індикатор під час опитування не використовувався.

Логічним продовженням вивчення політичних орієнтацій громадян України стало запитання щодо підтримки певних політичних партій, які б респонденти підтримували своїм членством, участю в акціях або були їх симпатиками. На момент проведення опитування у квітні 2004 р. серед різних політичних блоків/партій рівень підтримки блоку В. Ющенка виглядав найбільш переконливим. На другому місці, відповідно до електоральних уподобань громадян України, знаходиться Комуністична партія України. Третє місце посідає Партія регіонів України. До переліку партій, які б змогли перетнути новий 3% бар'єр у квітні цього року ми можемо віднести Соціалістичну партію України, Соціал-демократичну партію України (об'єднану), Блок Юлії Тимошенко та Партію зелених України (див. табл. 5).

Таблиця 5

Розподіл відповідей респондентів на запитання:
**“Якби парламентські вибори відбулися наступної неділі і в бюлетень для голосування
 були включені такі партії та блоки, то за кого з них Ви проголосували б?”, %***
 (квітень 2004 р.)

Блок Віктора Ющенка „Наша Україна”	18
Комуністична партія України	11
Партія регіонів	7
Соціалістична партія України	5
Соціал-демократична партія України (об’єднана)	4
Блок Юлії Тимошенко	3
Партія зелених України	3
Виборчий блок „ЗУБР” (За Україну, Білорусію, Росію)	2
„Жінки за майбутнє” всеукраїнське політичне об’єднання	2
Блок політичних партій „Руський блок”	1
Виборчий блок „Команда Озимого Покоління”	1
Комуністична партія України (оновлена)	1
Народно-демократична партія	1
Партія „Жінки України”	1
Партія промисловців і підприємців України	1
Політична партія „Трудова Україна”	1
Політична партія „Яблуко”	1
Прогресивна соціалістична партія України	1
Соціал-демократична партія України	1
Інші партії (разом)	2
<i>Не підтримую жодної</i>	19
<i>Важко відповісти</i>	14

* Політичні партії та блоки, які отримали менше 1% голосів респондентів, до таблиці не включені.

Рівень електоральної підтримки політичних діячів

Якщо порівнювати результати опитування громадської думки у квітні 2004 р. з даними дослідження, проведеного в березні (див. табл. 6), то можна відмітити, що стосовно більшості політиків дещо збільшилася частка респондентів, які категорично відкидають можливість проголосувати за них (варіант відповіді “Не проголосую ні за яких обставин”). Зафіксоване у березні зменшення частки найбільш негативно налаштованих респондентів по всіх політиках було ситуативним і не перетворилося на тенденцію. Єдиним політиком, відносно якого ми фіксуємо постійну негативну тенденцію (частка впевнених у тому, що не проголосують за нього, постійно зростає), залишається Л. Кучма, ставлення до якого не покращувалося вже досить тривалий час. Як і раніше, категоричне небажання голосувати за нього висловлюється частіше, ніж стосовно будь-якого іншого політика.

Таблиця 6

Розподіл відповідей респондентів на запитання: “Чи могли б Ви на наступних президентських виборах проголосувати за таких політиків?”, %

	Не проголосуюте ні за яких обставин			Малоймовірно, що проголосуюте			Цілком імовірно, що проголосуюте			Впевнені, що проголосуюте			Важко відповісти		
	2004 р.			2004 р.			2004 р.			2004 р.			2004 р.		
	02.	03.	04.	02.	03.	04.	02.	03.	04.	02.	03.	04.	02.	03.	04.
Вітренко Н.	55	52	53	29	30	30	5	6	7	2	2	2	9	10	8
Кінах А.	–	40	45	–	37	34	–	9	8	–	1	1	–	12	12
Кучма Л.	54	55	59	24	27	23	10	8	9	3	2	4	9	8	5
Медведчук В.	53	48	52	29	34	29	6	6	7	2	2	2	10	10	10
Мороз О.	45	37	41	31	36	32	11	14	14	4	4	5	9	9	8
Симоненко П.	46	42	45	27	31	26	10	12	13	8	7	9	9	8	7
Тігіпко С.	43	35	40	33	36	34	8	12	10	2	2	2	14	15	14
Тимошенко Ю.	49	45	48	26	29	26	12	13	13	4	4	4	9	9	9
Ющенко В.	33	28	36	23	25	22	22	24	20	12	14	15	10	9	7
Янукович В.	34	28	33	27	28	25	19	25	20	7	8	10	13	11	12

Що стосується інших політиків, таких як В. Медведчук, П. Симоненко, Ю. Тимошенко, то збільшення частки тих, хто категорично не бажає голосувати за цих політиків, призводить лише до зменшення частки тих, хто дає відповідь “малоймовірно, що проголосую”, тобто мова йде всього лише про зростання категоричності негативного ставлення щодо цих політиків. У квітні 2004 р. зафіксоване доволі значне зростання частки категоричних противників В. Ющенка, їх відсоток зріс до 36%. Це не говорить про зростання рівня негативних оцінок стосовно політика (порівняно з лютому 2004 р. сумарна кількість противників цього політика зросла з 56 до 58%), однак серед тих, хто не має наміру голосувати за цього політика, все більше поширюється категоричність у судженнях. Слід зазначити стабілізацію показників таких політиків, як О. Мороз, С. Тігіпко, переважно за рахунок збереження частки тих, хто вибрав варіант відповіді “цілком імовірно, що проголосую”. Найбільшу підтримку як потенційний кандидат на посаду Президента зберігає за собою В. Ющенко, за якого готові проголосувати 35% опитаних (34% у лютому та 38% у березні), що включає 15% тих, хто впевнений, що проголосує саме за нього (що також є найвищим показником з-поміж усіх кандидатів).

Потенційний електорат В. Януковича становив у квітні 2004 р. 30% (26% – у лютому, 33% – у березні). Інші кандидати істотно відстали від двох лідерів електоральних симпатій. Так, потенційний електорат П. Симоненка становить 22% від усіх опитаних, О. Мороза – 19%, Ю. Тимошенко – 17%, С. Тігіпка – 12%, Л. Кучми – 13%, А. Кінаха, В. Медведчука та Н. Вітренко – по 9%.

Якщо аналізувати регіональний розподіл потенційного електорату двох лідерів – В. Ющенко та В. Януковича як найбільш “рейтингових” кандидатів, – то представників потенційного електорату В. Ющенко традиційно найбільше у Західному, Центральному та Північному регіонах, найменше – на Півдні, Сході та в Криму (див. табл. 7).

Таблиця 7

Розподіл відповідей респондентів на запитання: **“Чи могли б Ви на наступних президентських виборах проголосувати за В. Ющенка?”**, залежно від регіону, % (квітень 2004 р.)

	Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
“Не проголосую ні за яких обставин” та “малоймовірно, що проголосую”	28	45	45	75	73	86	60
“Цілком імовірно, що проголосую” та “впевнений”, що проголосую”	65	49	50	15	19	14	38
<i>Важко відповісти</i>	7	6	5	10	8	0	2

Частка потенційного електорату цього політика знижується з віком опитаних від 41% серед тих, кому від 18 до 29 років, до 32% серед тих, кому від 50 років і більше (табл. 8). Серед мешканців сільської місцевості підтримка кандидата найбільша і становить майже 48%, тоді як серед мешканців міст вона менша. Серед прихильників різних ідейно-політичних течій найчастіше готові підтримати В. Ющенка симпатичні національно-демократичних ідей (75%), найрідше – прихильники політичної інтеграції України з Росією (20%), симпатичні соціал-демократичної (27%) та комуністичних ідей (10%).

Таблиця 8

Розподіл відповідей респондентів на запитання: **“Чи могли б Ви на наступних президентських виборах проголосувати за В. Ющенка?”**, залежно від віку та місця проживання опитаних, % (квітень 2004 р.)

	18–28 років	29–49 років	50 років і більше	Обласний центр	Інше місто	Село
“Не проголосую ні за яких обставин” та “малоймовірно, що проголосую”	52	58	60	60	65	45
“Цілком імовірно, що проголосую” та “впевнений”, що проголосую”	41	35	32	30	29	48
<i>Важко відповісти</i>	7	7	8	10	6	7

За В. Януковича найчастіше висловлюють потенційну готовність голосувати у Східному регіоні, найрідше – в Західному регіоні та у м. Києві (див. табл. 9). Відносно вікового та поселенського розподілу симпатиків та антипатиків політика ми можемо зазначити, що майже однаковою електоральною підтримкою В. Янукович користується з-поміж респондентів всіх вікових груп, так само як і не можна виділити суттєвої переваги частки його прихильників серед мешканців якогось одного з виділених типів поселення (див. табл. 10).

Таблиця 9

Розподіл відповідей респондентів на запитання: **“Чи могли б Ви на наступних президентських виборах проголосувати за В. Януковича?”**, залежно від регіону, % (квітень 2004 р.)

	Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим	м. Київ
“Не проголосую ні за яких обставин” та “малоймовірно, що проголосую”	67	66	60	45	62	65	79
“Цілком імовірно, що проголосую” та “впевнений”, що проголосую”	22	24	31	43	23	25	18
Важко відповісти	11	10	9	12	15	10	3

Таблиця 10

Розподіл відповідей респондентів на запитання: **“Чи могли б Ви на наступних президентських виборах проголосувати за В. Януковича?”**, залежно від віку та місця проживання опитаних, % (квітень 2004 р.)

	18–28 років	29–49 років	50 років і більше	Облас- ний центр	Інше місто	Село
“Не проголосую ні за яких обставин” та “малоймовірно, що проголосую”	56	60	59	65	54	58
“Цілком імовірно, що проголосую” та “впевнений”, що проголосую”	29	30	31	25	34	30
Важко відповісти	15	10	10	10	12	12

Серед прихильників різних ідейно-політичних течій найчастіше готові підтримати В. Януковича симпатички ідеології, що поєднує підтримку ринкової економіки й політичної інтеграції України з Росією (48%) та соціал-демократичної ідеології (43%), дещо рідше – симпатички національно-демократичних (24%), комуністичних (27%), соціалістичних (24%) ідей та ідеології “зелених” (33%). Хоча, як бачимо, прихильники комуністичної ідеології до В. Януковича ставляться помітно краще, ніж до В. Ющенка.

Потрібно зазначити, що у березні 13% опитаних одночасно належали як до потенційного електорату В. Ющенка, так і до потенційного електорату В. Януковича. Зараз частка „неподіленого” електорату скоротилася і становить 10%. Значимо, що ці респонденти становлять майже третину від електоратів обох кандидатів, і від того, кому ці виборці віддадуть свій голос, значною мірою залежить доля виборів.

Другим чинником, на нашу думку, стане голосування тих респондентів, котрі в першому турі виборів будуть підтримувати лідера Комуністичної партії України П. Симоненка. За даними соціологічного опитування спільний електорат В. Ющенка та П.Симоненка становить 5%, а також більше ніж 7% „перехресних” симпатиків у В. Януковича та П. Симоненка.